

“Impulsant millores en l’atenció a infants, adolescents i joves amb problemes de salut mental”

27 de maig 2021

*Testimoni: **Toni Cano Martín**, psicòleg de Justícia juvenil i col·laborador en l’elaboració de les guies:*

Agraïments als responsables de la Federació Salut Mental Catalunya per donar-me la oportunitat de participar en tot el procés d’elaboració de les **Guies d’orientació en Salut Mental infanto-juvenil**, i en especial a Bàrbara Mitats per, a banda de l’anterior, oferir-me la possibilitat d’estar en aquest acte de presentació de les Guies i Tallers de capacitació com a representat de totes i tots els professionals que hem intervingut en el procés llarg, amb dificultats per la situació sanitària general, però enriquidor i gratificant pels resultats de la feina feta.

La meva petita aportació es centrarà en tres punts que intentaré desenvolupar en els propers 10 minuts:

- 1) Importància d’haver convidat a un **professional de justícia juvenil (i altres de fora de la xarxa especialitzada de salut mental)** en tot aquest procés relacionat amb els infants i joves amb **problemes de salut mental** i les seves famílies. Tal com vaig dir el primer dia que ens van convocar, és un plaer i una satisfacció haver pogut donar la meva opinió, aportant el coneixement i la meva experiència de intervenir amb joves i famílies en primera línia, en la primera fase d’elaboració de les guies i, sobretot, en la participació activa en una d’elles (**Situacions de tensió i conflicte**). No és habitual que als professionals de la justícia juvenil, en concret al psicòleg de medi obert que és el rol que desenvolupo ara, se’ns relacioni amb la salut mental, i ha estat una gran oportunitat per reivindicar que des de justícia juvenil es fa tractament psicològic amb casos de gran complexitat que han estat abordats des de molts recursos de la xarxa comunitària, però que arriben al circuit de la justícia perquè hi ha una denúncia, és a dir, un delictes.

Els joves ens arriben pel delictes, però quan es fa tractament (i altres accions de tipus més educatiu) tenim l’oportunitat de poder ajudar-los amb tota la seva problemàtica emocional i de salut mental que els desborda (igual que a les seves famílies que a vegades són els que han hagut de fer la denúncia) i que, malauradament, acaben en agressivitat i en denúncies judicials. Els professionals de Justícia Juvenil podem ser, pel nostre rol i moment del procés en el que intervenim, uns bons detectors de factors de risc i estratègies de prevenció per futurs casos i problemàtiques relacionades amb la salut mental.

Presentació del projecte Infanto Juvenil

- 2) L'experiència (i són quasi bé 30 anys intervenint amb joves infractors) em demostra i la literatura científica ho valida, que les actuacions i estratègies per tractar aquesta població tan vulnerable i en període de canvi permanent, han de tenir **una visió holística, global i integral** que faciliti la coordinació entre els professionals dels diferents recursos de la xarxa comunitària que intervenim en els casos, sense oblidar mai la participació activa que hem de facilitar i dotar a les famílies amb estratègies i accions que vagin dirigides a elles (exemple Programa Límit en Justícia Juvenil) i no tan sols al jove amb problemes. Es tracta, bàsicament, d'integrar als familiars en la intervenció terapèutica que fem amb els joves, malgrat aquests tinguin el seu propi espai terapèutic i d'ajuda.

És molt important conèixer als adolescents i tenir coneixements tècnics per afrontar la tasca dura i poc recompensant a vegades de motivar al canvi als joves, però també ho és el posicionament que nosaltres tenim davant de la problemàtica, el coneixement de les nostres capacitats i habilitats, però també dels nostres dèficits i habilitats per millorar en el nostre rol. No oblidem mai que la nostra eina prioritària és la relació interpersonal. Per donar alguna idea, és molt important l'espai de supervisió i de formació continua.

- 3) Tot l'anterior no tindria sentit i coherència si no afegim un concepte per mi molt important que és la **transversalitat**. Realment és una paraula que apareix normalment en jornades, seminaris....però jo vull remarcar-la en el sentit que el jove és un tot i que així hem de visualitzar-lo quan estem intervenint, no com una part (la que em "toca" com a professional que intervenc en un moment determinat), que l'infant, adolescent o jove és el mateix i que allò que canvia és el moment en el que intervenim, l'àrea que emfatitzem o prioritzem pel nostre rol i coneixements tècnics i el lloc o entorn on fem la intervenció terapèutica. Aquí vull destacar la importància que això es tradueixi en coordinacions el més precises i completes possibles entre professionals i recursos per tal d'evitar duplicitats, esforços sense resultats, però sobre tot cansament i desmotivació dels joves (falta de vinculació i manca de motivació al canvi) i de les seves famílies.

Conclusions

Per tot l'anterior exposat i les aportacions fetes pels diferents professionals al llarg del procés, destacaríem a mode de conclusió les següents reflexions:

- Les noves guies creades i dissenyades que presentem avui són un clar exemple de l'enfoc relacional, d'acompanyament, amb una visió integradora i holística i elaborades amb una metodologia participativa multidisciplinar des del seu punt de partida.
- Per aconseguir aquesta visió completa, integral i comunitària són totalment necessaris dos punts:
 - Que es compti amb tots els agents des del principi que intervenen en primera línia (de la xarxa de salut mental i de fora també i familiars i persones amb experiència pròpia) per

Presentació del projecte Infanto Juvenil

dissenyar qualsevol eina, estratègia, materials, programes per acompanyar i promoure la recuperació d'infants, adolescents i joves amb problemes de salut mental, com a expertes amb experiència i que puguin complementar la dels professionals de salut mental.

- La necessitat de contribuir tots i sumar esforços i forces per impulsar una millora en l'atenció en salut mental dels infants, adolescents i joves sense que tot depengui només del professionals de la xarxa de salut mental especialitzada.

Barcelona, 27 de maig de 2021

Toni Cano Martín